

NATURKnutar

Naturen runt Knuten

i Malmö

NATURKnutar

- 1 Björkelundadammen
- 2 Segeå
- 3 Käglinge
- 4 Gyllins trädgård
- 5 Bunkeflo strandängar
- 6 Klagshamnsudden

Denna folder samt sex informationsskyltar har tagits fram av och finansierats av Malmö stad. Medfinansiering har skett med statliga bidrag till lokala naturvårdprojekt (LONA).

Produktion: Skogssällskapets Förvaltning AB för Malmö stad. Text: Katarina Månsson och Cia Larsson. Illustrationer och layout: Katarina Månsson. Tryck: miljövänlig, svanenmärkt tryckteknik, AM-truck & reklam, Hässleholm, 2009.

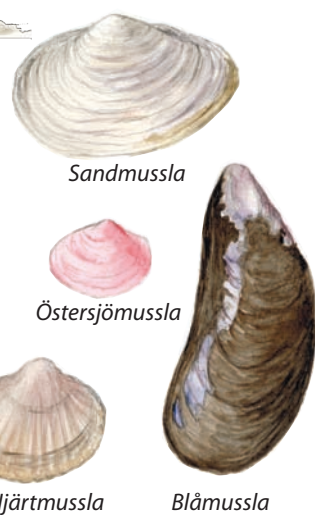

Bunkeflo strandängar

Det grunda vattnet nära stranden kryllar av liv! Det är som ett stort växthus, fast under vatten. Det finns gott om ljus och värme, vilket är viktigt för ett rikt växtliv. Ett av botten mot denna variationsrika, myllrande miljö är övergödning. Ett fåtal arter tar då över och mångfalden minskar.

Mängder av smådjur söker skydd mellan älgrässets slingrande blad. Tängsnällan är en dålig simmare och kan inte fly undan sina fiender. Istället gömmer den sig genom att likna ett älgräsblad. Torsken och andra fiskar använder dessa ängar som barnkammare för sina yngel.

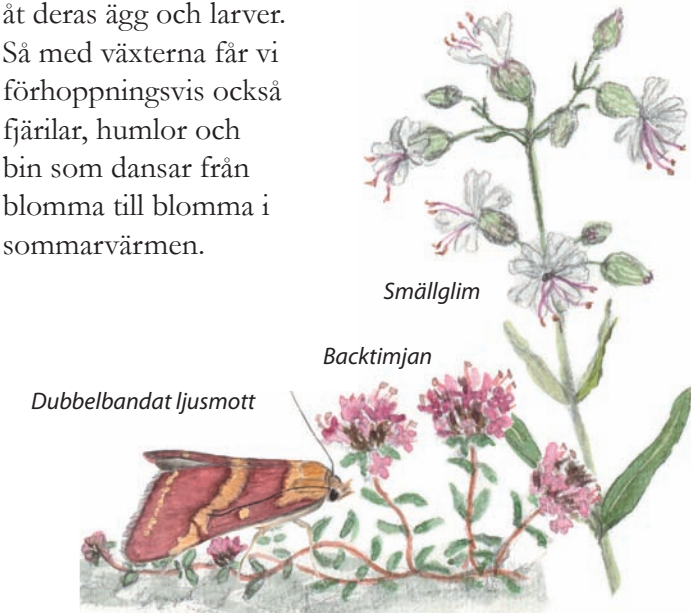

Blåmusslan – ett litet reningsverk. Blåmusslan kan filtrera upp till 9 liter vatten genom sina gälar på en timme! De är som små reningsverk, vilket man faktiskt använder dem till som ett försök att rena våra övergödda vatten.

Klagshamnsudden

Den billiga udden - för 21öre i timmen. Det var vad en arbetare i kalkbrottet tjänade i slutet av 1800-talet. Med slit och möda skapade de udden av slagg från kalkbrottet. Utöver industrihistoria kan Klagshamnsudden erbjuda unika växter och djur tack vare kalkstenen som till stora delar bygger upp udden.

Vissa delar av Klagshamnsudden började som bar kalksten men efter 50 år hade buskar och träd tagit över marken. I en mellanperiod fanns det vackert blommande örter. För att få tillbaka dessa måste man röja undan de skuggande buskarna och träden. Det som blir kvar efter röjningen är ett ökenliknande stenlandskap. Här hoppas man att den kalkålskande floran ska få liv igen. Getväppling och blåeld är exempel på växter som tycker om den kalkrika marken. Många av dem är älskade av insekterna för sin goda nektar och för att deras blad eller stjälkar kan bli barnkammare åt deras ägg och larver. Så med växterna får vi förhoppningsvis också fjärilar, humlor och bin som dansar från blomma till blomma i sommarvärmen.

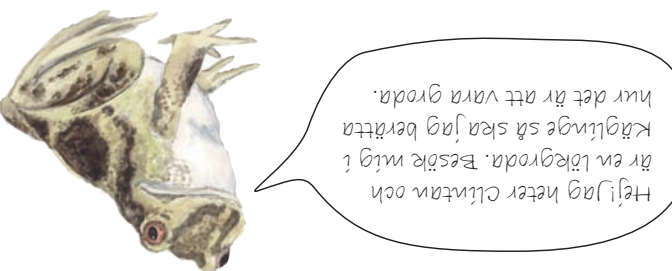
Käglinge

En perfekt groddamm. Den är grund och varm, och runt dammen finns gott om gömställen och övernattningsplatser. I Käglinge har man grävt dammar där grönbläckig padda föds upp till projektet Paddaborg.

Vattensalamandrarna tycker om andra grodddjurs ägg. Groddägg läggs i stora, runda klumpar i vattnet, medan paddorna lägger sina i långa pärlband. Varje ägg ser ut som en rund gelékulmp med en svart kärna i mitten. Geléhöljet fungerar som ett växthus – det värms upp under dagen och håller kvar värmen på natten.

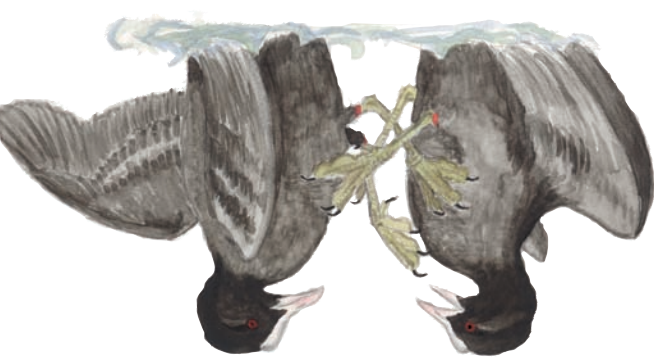
Vattensalamandern lägger sina ägg ett och ett på blad under vatten.

Het! Jag heter Clivia och är en Lökgröda. Besöke mig i Käglinge så ska jag berätta hur det är att vara gröda.

I vattenfyllda sänkor och på sandiga backar trivs ovanliga groddjur och skjutande kammar. Runt 1890 började man ta grus från dessa backar för att bygga kontinentaltalbanan mellan Malmö och Trelleborg. Från grusvägen bildades en fukting och kalkhaltig dagång, Käglingengrävningen, med många spännande växter och djur. Man har fortsatt att ta grus ända in på 1970-talet och nya källor har bildats. Området är känt för sina groddjur, som lökgröda, ällig gröda och vattensalamandrar.

Lökgrödan är större som yngel än som fullvuxen. Som vuxen är den bara 7 cm lång medan ynglet kan vara 10 cm. Trots att den är stor som yngel får den akta sig för alla möjliga kräftor, fiskar och olika taglar.

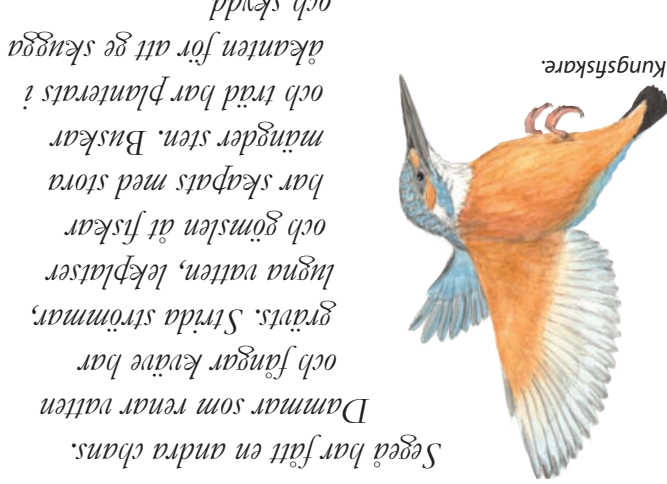

Sothönan har de märkligaste fötterna. De spreterande tårna gör att den kan gå på mjuk dy utan att sjunka och stimpladskarna gör den till en god simmare. Sothönan kan vara ganska argtint på varen när de har ägg och ungar att vakta. Hanarna hamnar ofta i bråk om revir och slåss då med näbbar och klor.

Björkelundadammen är en kvävdamm som skapades 1999. Den fängar upp näringsämnen, som kväve och fosfor, ur vatten som kommer från åkaren och vägar. Dammen lockar också till sig fåglar, där den ligger som en oas i ett enförmigt jordbrukslandskap.

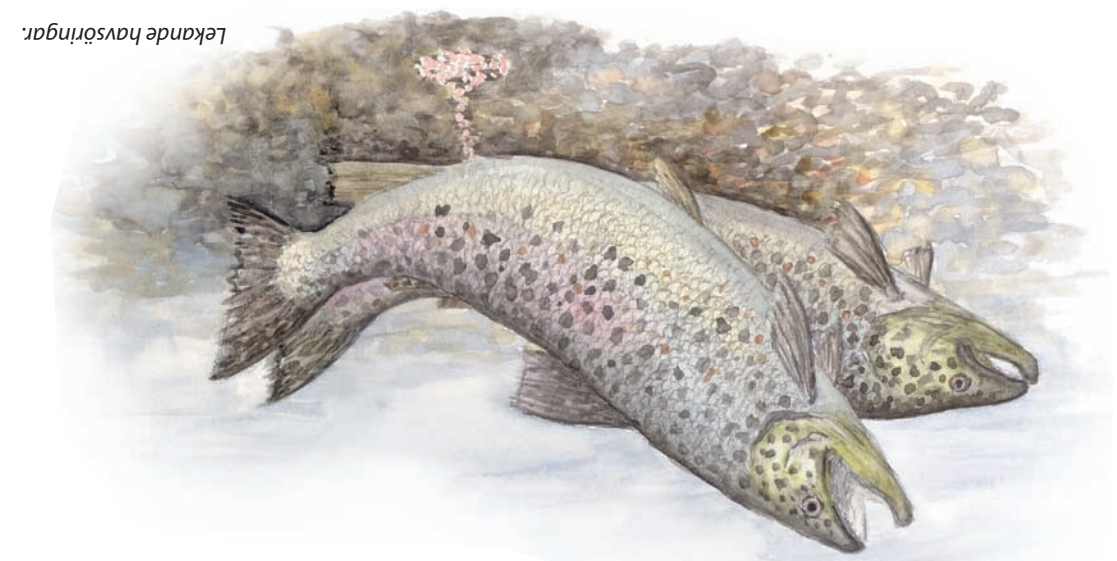
Björkelundadammen

Segeå har fått en andra chans. Dammarna som renar vatten och fänger kväve har grävs. Ströda strömmar, lugna vatten, lekplatser och gömsten åt fiskar har skapats med stora mängder sten. Buskar och träd har planterats i åkanterna för att ge skugga och skydd.

Med stenar, block och grus har man byggt en "naturlig" och varierad miljö där fiskar och andra vattendjur kan söka skydd och växa upp. På vissa ställen strömmar vattenet med hög hastighet och på andra ställen långsammare. Träden skänker skugga åt vatten och ser till att den inte växer igen. De rötter som nära ända ner i vattnet ger gömställen åt äns djur. För att det ska bli fler fiskar måste de kunna leka – förplanta sig. Havsöringen vill man gärna ha fler av i ån därför har man skapat lekbadar av grus åt dem.

Örngens yngel får se upp! Kungsfiskaren är inte stor men den är en duktig fiskare.

Lekande havsöringar.

Storspiggen tar pappaledigt. Under lektiden har han en vakert rödligad buk som han lockar honan med. Han tillverkar ett fint bo av växtdeklar som han lockar honan till. När honan har simmat igenom boet och lagt äggen i farten har hon gjort sitt. Nu tar rommen och sedan sina små yngel.

Lekande storspigar.

Gyllins trädgård

Dessa marker har en lång historia. Här har människor bott och arbetat i kanske mer än 2500 år. Man har hittat rester av länghus som användes under järnåldern. I början av 1900-talet låg här en stor handelsträdgård – Knut Gyllins rosdriveri. Idag har de odlade växterna från rosdriveriets tid blandat sig med de vilda. Från blomma till blomma, vilda som odlade, flyger humlan och fjärilarna och dricker nektar och samlar pollen.

Ängsmarken växer igen med buskar och träd om den inte betas eller slås. I Gyllins trädgård har buskar röjts undan för att ge mer öppen, solvarm mark där de blommande örterna och insektslivet kan frodas.

Jordhumla

På natten stänger sig de flesta blommorna, men inte alla. Vissa har nattöppet för nattfjärilarna. Ofta har dessa blommor bleka färger och doftar gott för att locka till sig nattfjärilar. En sorts nattfjäril heter svärmare, som ligustersvärmare. De är mycket skickliga flygare. Känner de doften av en nektarfylld kaprifolblomma kan de komma upp i 50 km i timmen!

När det är natt sover humlorna sött i sitt bo.

Ligustersvärmare

Större snabelsvärmare

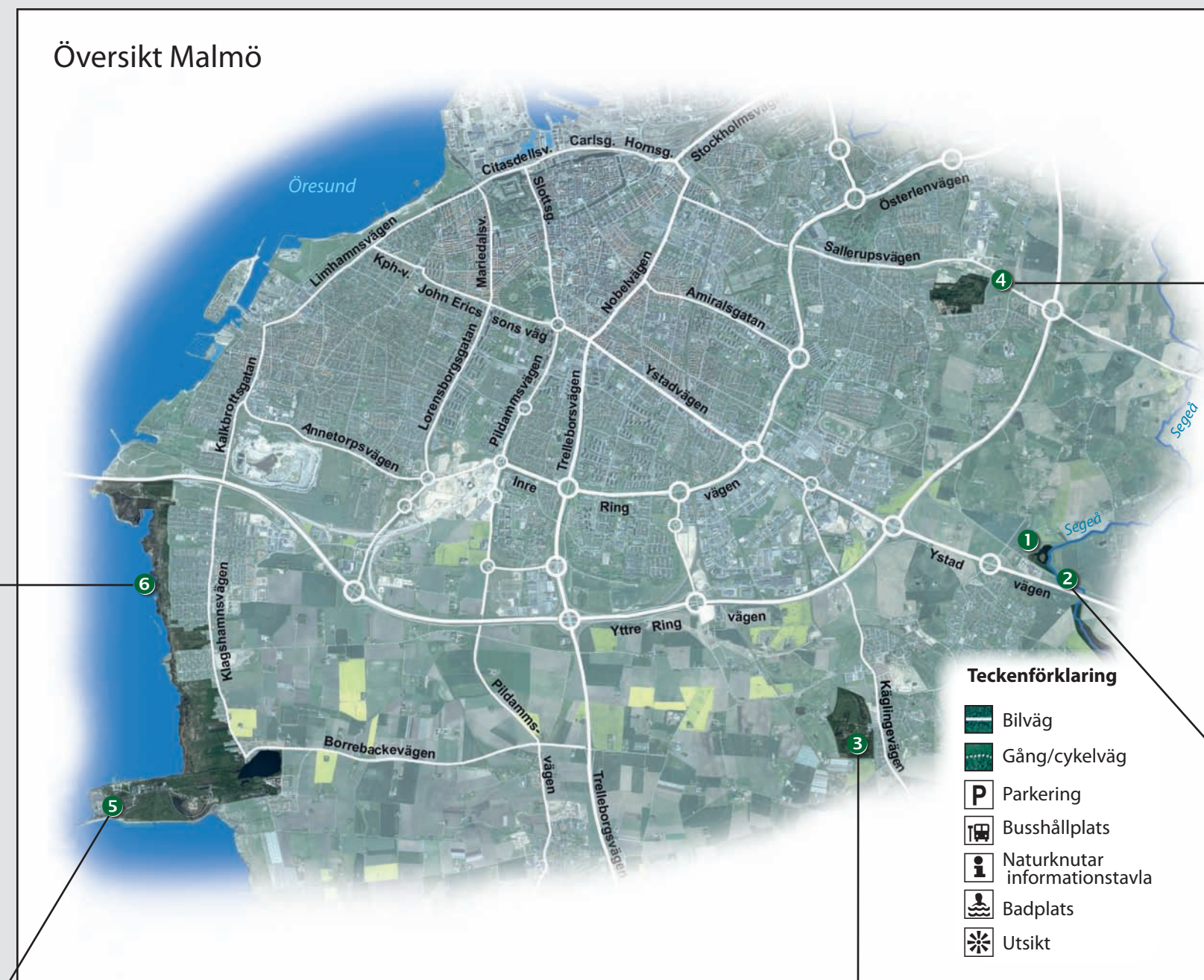
Välkommen till Naturknutar i Malmö!

6 Bunkeflo strandängar

Upptäck det spännande livet under ytan i Öresund. Leta strandfynd - kanske hittar du strandkrabbans skal.

Översikt Malmö

4 Gyllins trädgård

Studera livet på ängen i Gyllins trädgård. Följ humlornas och fjärilarnas vindlande jakt på blommornas söta nektar.

5 Klagshamnsudden

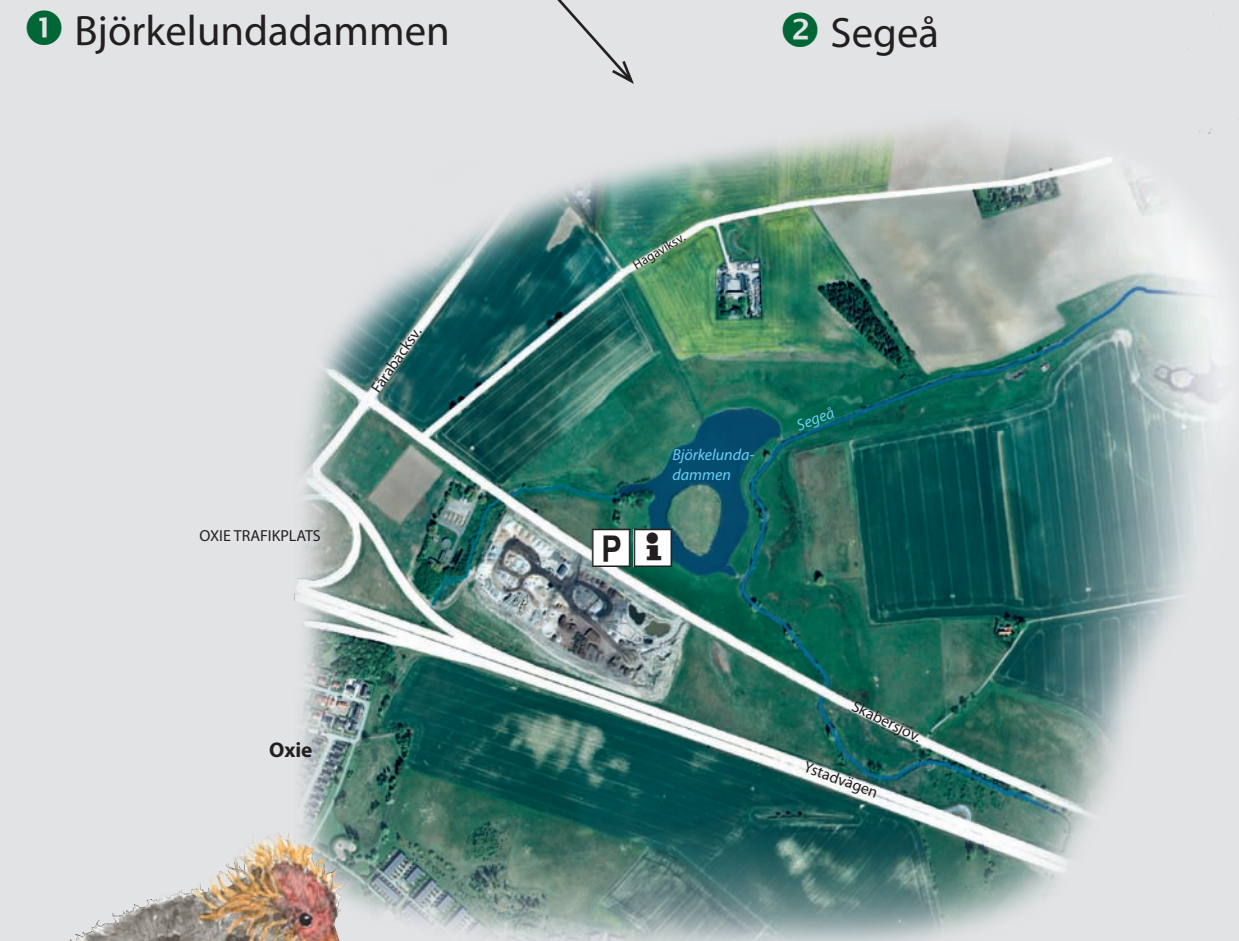
Klagshamnsuddens kalkrika mark bjuder på spännande växt- och fjärilsliv. Slättergräsfjärilen skyddar sig genom att ha ögonfläckar som avskräcker fåglar från att äta upp den.

3 Käglinge

Gå på grodkoncert i Käglinge. På våren kväker grodhanarna sin serenad för att locka till sig honorna. Den ätliga grodans "sång" kan höras på flera kilometers håll. Till sina ägg och yngel beböver de grunda dammar. Nya dammar har grävts i Käglinge och på Sofiedals golfbana till glädje för groddjuren.

1 Björkelundadammen

2 Segeå

I Björkelundadammen och Segeå händer det spännande saker både ovan och under vattenytan. Lilla Töna Sothöna får se upp för gammalgäddan som kan äta både andungar och sothöneungar.